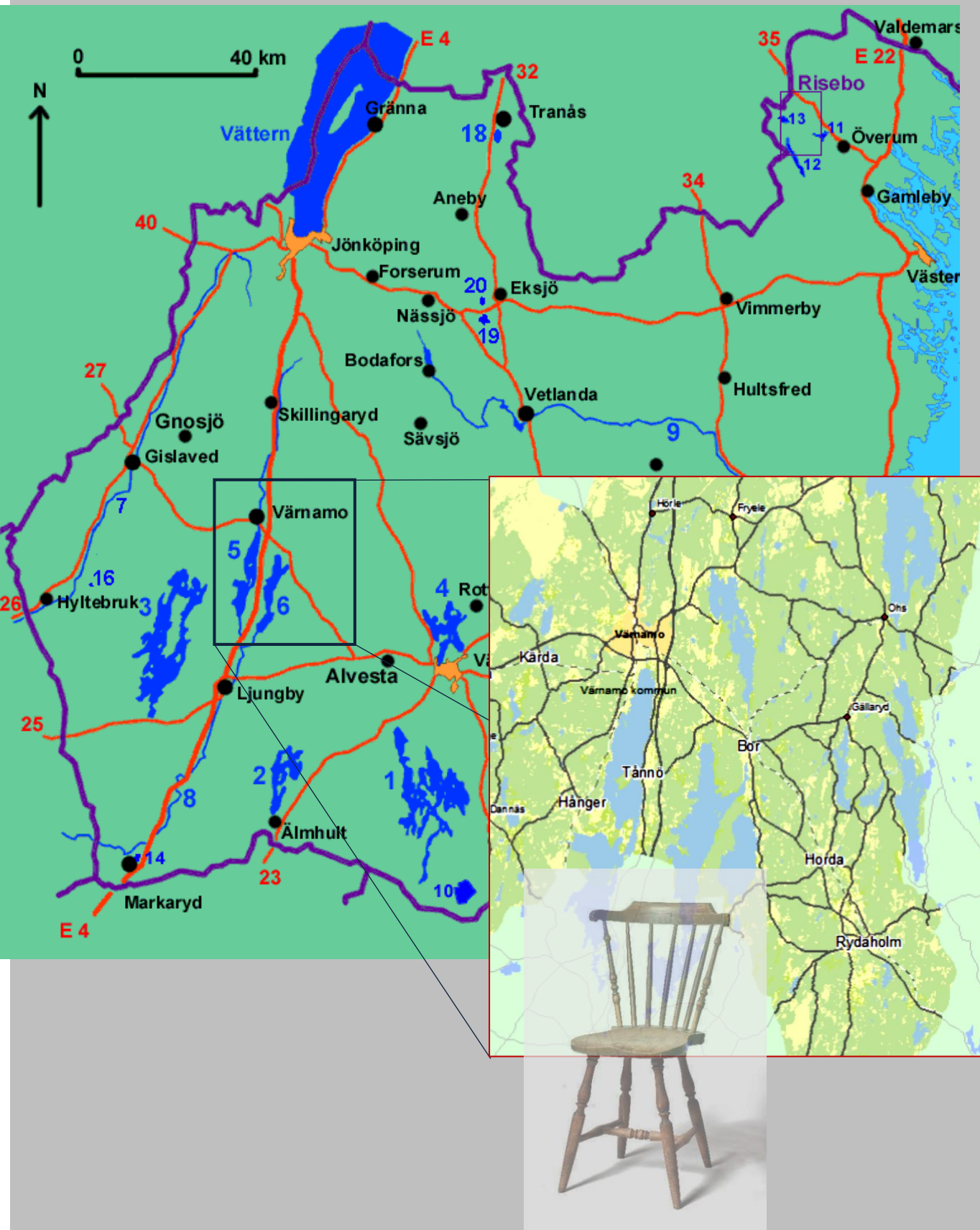

Mötesplats Möbelbygd

Mötesplats Möbelbygd – ett stilfullt stycke Småland

En fantastisk historia

I **västra Småland** finns sedan gammalt en av Sveriges starkaste företagarregioner, präglad av många småföretag och låg arbetslöshet. Företagarandan utvecklades tidigt till en viktig del i den regionala identiteten och företagande blev ett naturligt livsval. Företagarandan gick i många fall hand i hand med den frikyrkliga traditionen i regionen. De magra och karga jordarna begränsade förutsättningarna för åkerbruk men öppnade för kreativitet och alternativa inkomstkällor. En industriell metallhantering växte fram redan under 1600- och 1700-talen. Jordarna var fattiga men skogarna var rika, på fur, bok och björk. Att tillverka pinnstolar blev tidigt en viktig bisyssla för bönderna. Hantverket utvecklades, på många gårdar kom man att ägna sig åt saluslöjd. Under 1800-talet blev även snickerier viktiga och pinnstolen blev en karakteristisk produkt. Järnvägen och elektriciteten utvecklade kommunikationer och produktionsmetoder också på landsbygden. I Värnamobygden snurrade hjulen allt snabbare. Här kom ett genombrott för småindustrin inom flera branscher – mekanisk industri, gummi, textil, läder. Den kanske mest profilerade under 1900-talets första halvsekel var möbelindustrin.

Inom nuvarande Värnamo kommun, i och utanför tätorten – exempelvis i Rydaholm, Bor, Gällaryd och Horda – etablerades en mängd större och mindre möbelfabriker, med allt från ett par stycken, till flera tiotals sysselsatta. Indirekt försörjde möblerna fler – med maskinerna följde behovet av mekaniska verkstäder, snart nog sattes också olika underleverantörer i arbete.

Möbeltillverkning sågs som ett gediget hantverk, där insatserna gällde hela produkten, maskinerna var till hjälp men någon löpande-band-princip var inte att tala om. En skicklig yrkeskår växte fram. Entreprenörsandan var stark, optimismen stor – ett företag kunde snart bli fler, sedan några av de anställda valt att öppna eget. Möblerna livnärde många och det var inte långt mellan fabrikerna.

Karl Mathsson
Möbelsnickeri

Några av alla:

Rydaholms Möbelfabrik
Rydaholms Snickerifabrik och
Möbelfabriken Svanen
Rydaholms Möbelindustri,
Möbelfabriken Björken
Möbelföretaget Eken
Möbelfabriken Örnen AB
Hults Möbel- & Snickerifabrik
Fr. Magnussons Möbelfabrik, Bor
Horda Möbelfabrik
Möbelfabriken Linden
Gällaryds Möbel- & Träindustri
Värnamo Möbelfabrik (Lundbergs)
Johansson & Svensson
Möbelverkstad
Nya Möbelfabriken
Möbelfabriken Göta
Lindström & söner AB
Möbelfabriken Haga
Möbelfabriken Funkis
Karl Mathsson Möbelsnickeri
Möbelfabriken Svea
E.G. Karlsson Möbelfabrik
Werséns Möbelfabrik
Bröderna Johanssons Möbelfabrik
Kvarnströms Möbelverkstad
Möbelfabriken Solid
Olofssons Möbelfabrik
Bergkvist & Co Möbelfabrik
Noréns Möbelfabrik
Sigvard Sjöström Möbelfabrik
Svenska Möbelfabriken
Nya Möbelfabriken

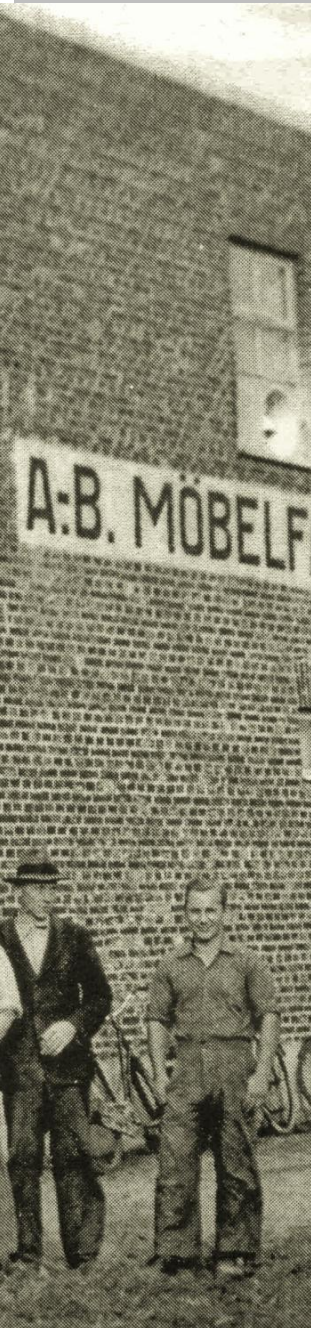
Hantverk och form.

Möbler från fabrikerna i Värnamobygden skulle återfinnas i många svenska hem, inte bara lokalt, eller ens bara i Småland.

Produktkatalogerna blev många, liksom utställningarna, några av företagen hade till och med försäljningskontor i huvudstaden.

Flera fabriker anlidade bildhuggare/träsnidare för att förädla sina produkter. Från utsågade ämnen, efter förlagor eller egna ritningar, högs eller skars motiven/mönstren i relief eller som friskulptur. Resultatet kunde bli en självständig dekoration eller utgöra en del i en möbel, både som ornament och i figurativ form.

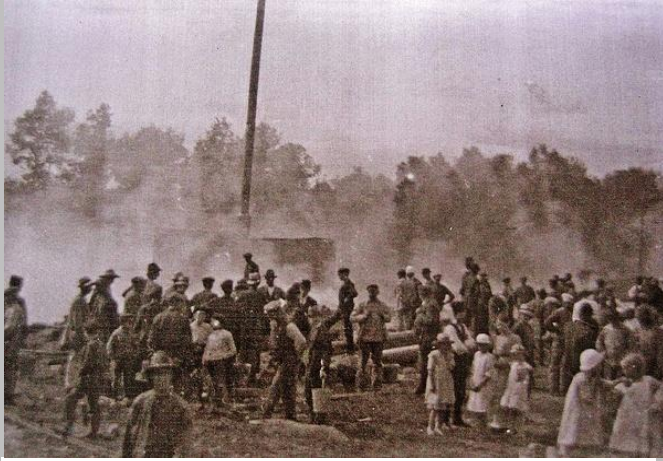

Inte ens det riktigt gedigna

kan dock stå emot
förändrade konjunkturer.
Idoghet och kvalitet
visade sig maktlösa mot
marknadskrafterna, något
som såväl anställda som
ägare fick känna av. I tider
av ekonomisk nedgång
sattes inte nya möbler
överst på inköpslistan.
Under vissa perioder blev
permitteringarna många,
man fick vänja sig vid en
viss otrygghet i väntan på
bättre tider, med ny
efterfrågan.

En ny produktionsordning –
med alltmer maskinstyrda
och automatiserade
tillverkningsmetoder, med
inhemsk priskonkurrens och
en ökad import av billiga
produkter, med en
ekonomi alltmer anpassad
till internationella
marknader – tvingade
undan för undan
möbelfabrikerna att slå
igen.

Inte bara konjunkturer hotade

Flera av fabrikerna brann ned för att åter byggas upp och kanske brinna igen

I augusti 1940 slog blixten ned i Värmeshult och ödelade möbelfabriken. Många tvingades lämna orten för att söka nytt arbete. På 1960-talet bodde bara ett fåtal familjer kvar. Det lilla samhället skulle dock blomma upp igen, låt vara i begränsad omfattning. Fem år efter branden i Värmeshult gick också Horda Möbelfabrik upp i rök. Det var inte de enda gångerna åska och eld drabbade möbelindustrin och dess människor. Allt som oftast har tidningarna under historien noterat eldens härjningar i Värnamobygdens möbelfabriker.

Bränder och fallande konjunkturer hotade inte bara produktionen. I dyrtider drabbades också den kunderna. Det kunde hända att möbelfabrikören fick begäran om anstånd med betalningen.

Flera av de fabriker som inte kunde anpassas till ständigt nya villkor, fick med grävskopans hjälp skatta åt förgängelsen

Traditionen lever vidare

Den kvalitativt höga nivån hos de småländska företagen har förenat hantverkskunnande med en öppenhet för impulser utifrån. Flera av 1900-talets nyskapande möbelformgivare har småländska rötter. De svenska möblernas rötter finns i naturen, klimatet, traditionen och industristrukturer och deras förändring löper parallellt med samhällsutveckling och förändrade livsmönster.

Också idag tillverkas möbler i Värnamobygden. **Bruno Matsson** och **Källemo** är kända namn, liksom **Trio Snickeri**, **Scapa Bedding** och **Lundqvist Inredningssnickeri**. På flera platser finns också mindre trä- och snickeriföretag med olika inriktning. Värnamoregionen har, med sin centrala roll i svensk möbel- och designhistoria, stora utvecklingsmöjligheter, när intresset för inredning, miljö och material hela tiden växer.

Ett vackert landskap

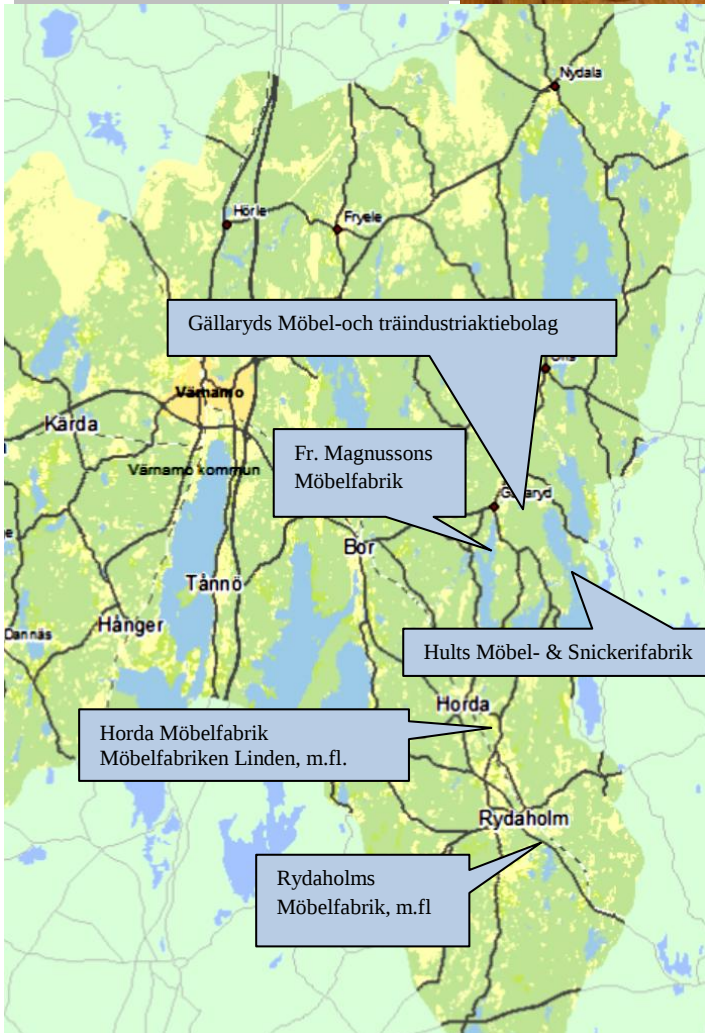

Mötesplats Möbelbygd är en mångskiftande oas – de bodde i en vacker trakt, möbelfabrikenas människor.

Fabrikerna är i de flesta fall borta, liksom människorna, men landskapet har behållit sin skönhet. På slingrande vägar, mellan stengärgårdar, hagar och glittrande sjöar, presenterar sig ett stycke genuin svensk landsbygd. Här kan man vila i stillsamma gläntor och försjunka i vackra utsikter, i begrundan över tidens gång och samspelet mellan naturen och människorna.

Vägar och stigar öppnar för många sorters upptäcktsfärder. Skogen – som gav virke till bord, stolar och skåp – står ännu tät och fridfull, sjöar och åar bjuder på bad och fiske. Det är inte långt mellan byar och samhällen. Spåren efter möbelfabriken finns kvar – en stengrund, en byggnad, en berättelse. Fantasin får näring och det är aldrig långt mellan upplevelserna. Naturen är hela tiden närvarande, liksom historien – en fantastisk natur och en unik historia ...

Möbelindustrins roll i
Värnamobygdens historia och
identitet, är väl värd att
upptäcka, inte minst sett ur
dagens sekulariserade
perspektiv.

Läget knappast vara bättre,
med närheten till E4:an och
kontinenten och väg 27 som
leder vidare in i Möbelriket och
Glasriket.

Förutsättningarna för en
spännande resa är goda –
historien, platserna och
landskapet ligger och väntar –
välkommen till **Mötesplats
Möbelbygd!**

Vill ni veta mer?
Ta gärna kontakt med:

Kulturförvaltningen i Värnamo,
0370-
kultur@varnamo.se

Värnamo turism,
0370-
Info@visit-varnamo.com

